

Holiči, kadeřníci a antický účes

(referát)

Barbora Rzymanová

jaro 2006

starověké Mykény:

Podle dochovaných fresek mívaly starší ženy vlasy částečně vyčesané do vysokého ohonu a částečně spuštěné na ramena, zkadeřené. Mladší dívky nosily vlasy spíše staženy do drdolu. O tom, jestli takto chodily upravené všechny ženy, nebo jen ženy vyššího společenského postavení, se dnes můžeme jen dohadovat.

Také muži nosili dlouhé vlasy, které si upravovali po krétském způsobu, tedy s jedním pramenem spadajícím přes ucho. Na bradě si pěstovali vousy, knír ale nenosili.

starověké Řecko:

Délka vlasů nebyla v Řecku jen otázkou módy, i když i ta pochopitelně hrála svou roli. Účes ale především vyjadřuje příslušnost k určité společenské vrstvě. Svobodné ženy nosily vlasy dlouhé, zatímco otrokyně je měly nakrátko ostříhané. Jinak se také češou mladé dívky, jinak vdané ženy. Stříhání vlasů není výsledkem okamžitého rozhodnutí, je to religiózní, dlouho připravovaný akt. Stříhání souviselo s konkrétní závažnou událostí v životě člověka. U mladých chlapců bylo stříhání vlasů a vousů spojeno s přijetím mezi dospělé. Dívky obětovaly kadeř bohyni Héře před svatbou. Úplné ostříhání dohola bylo považováno za potupu a trest.

Zatímco v 6. stol. př.n.l. nosili muži dlouhé vlasy spadající na záda, od 5. stol. př. n. l. se účes postupně zkracuje. Nejdříve pouze opticky tak, že vlasy se zachycují v širokém věnci kolem hlavy stuhou nebo páskou. Po řecko-perských válkách už mají všichni muži vlasy krátké.

Pro ženský účes ve všech obdobích jsou charakteristické dlouhé vlasy. Nakrátko si ženy stříhaly vlasy jen na znamení smutku. Dlouhé vlasy jsou nejčastěji rozčesány do pěšinky jdoucí středem temene a vzadu smotány do uzlu nebo volně spleteny do copů. Na ženských sochách ale často vidíme i daleko složitější účesy, kombinované z copů a loken. Učesat paní bylo povinností otrokyně. Ve všech městech však již v této době existovala také holičství a kadeřnictví, kde se stříhání a holení mužů a úpravě ženských účesů věnovali specialisté.

starověký Řím:

mužská móda

První holiči se v Římě objevují po roce 300 př. n. l., přichází pravděpodobně z Řecka. Římané se tedy začínají pozorněji věnovat svému vzhledu, od té doby nosí dlouhé vlasy jen venkované, otroci a lidé ve smutku. Ke konci republiky se vlasy sčesávaly z temene dolů k čelu. Za císařství se pak už vymýšlely zvláštnější účesy. Například na konci 2. stol. převládá móda uměle nakučeravěných vlasů. Zvláště ceněná byla přirozeně zlatavá barva vlasů. Někteří muži si dokonce vlasy odbarvovali nebo třeba vytrhávali šediny, které by prozrazovaly jejich skutečný věk. Užívány byly různé vlasové pomády, prostředky proti vypadávání vlasů atp. Bohatí Římané měli osobní holiče. Muži se běžně holili od 2. stol. př.n.l. Tento zvyk převzali od Řeků, kteří byli zase inspirováni postavou Alexandra Makedonského. Ten byl totiž - jako první - vždy hladce oholen.

První vousy mladého muže byly pečlivě oholeny a poté vloženy do schránky a s ní vloženy do domácího larária nebo do některého chrámu. Móda hladkého obličejce trvala až do doby vlády císaře Hadriána. Ten, aby zakryl nepravidelnost svého obličejce, začal nosit plnovous. Tento byl v módě zase až do období Konstantina Velikého. Nikdo se neholil doma sám. Nástroje, které byly v té době k dispozici to nedovolovaly. Holírny byly buď v krámcích, v lázních, na ulicích atd. K výbavě holiče patřila zrcátka, nůžky, břitva, pinzety, hřeben, nahřívací železo, pomády, náplasti na krytí kosmetických vad, pudry, depilační prostředky (masti z pryskyřice a vosku, pasty z oslího oleje, kozí žluči a jiné záhadné preparáty), prostředky na zastavování krvácení (např. pavučina namočená v oleji nebo octu). Nejlepší holiči používali železné nebo bronzové břitvy, které po navlhčení vodou způsobovaly co nejméně bolesti.

ženské účesy

Ženská móda v Římě nikdy nepřála krátkým vlasům. Mladé ženy si vlasy upravovaly poměrně prostě. Stahovaly si je do ohonu nebo copu na zátylku, který si pak obtáčely okolo hlavy nebo do uzlu na temeni. Čelo se nechávalo volné, do módy pak přišly kudrlinky kolem uší. Vdané ženy pak nosily daleko komplikovanější účesy, jejichž tvary určovaly císařovny. Vrcholem kadeřnického umění byly vysoké účesy z období Flaviovců. Z jejich vlasů byly vytvořeny kudrlinky do několika úrovní, skutečné vlasy byly kombinovány s falešnými copy. V době Marka Aurelia byly účesy mnohem prostší: uměle zvlněné vlasy byly uprostřed hlavy

rozděleny na pěšinku a sčesány mírně přes čelo do týla. Tyto prostší účesy mohly být při slavnostních příležitostech zdobeny ještě stužkami, čelenkami a perlovými šňůrami. Protože římské ženy, stejně jako muži toužily po světlých vlasech, nosily paruky zhotovené z pravých vlasů germánských dívek. Toaletní souprava pro úpravu vlasů obsahovala umyvadla, hřebeny a hřebínky, lahvičky, flakóny, dózičky s parfémami a nejrůznějšími oleji, prostředky na barvení vlasů nebo jejich odbarvování.

Bibliografie:

Bouzek Jan - Ondřejová Iva: *Periklovo Řecko*. Mladá Fronta, Praha, 1989

Hošek Radislav - Marek Václav: *Řím Marka Aurelia*. Mladá Fronta, Praha, 1990

Flacelière Robert: *Život v době Periklově*. Odeon, Praha, 1981

Bartoněk Antonín: *Zlaté Mykény*. Panorama, Praha, 1983